

827 23550

СТЕЪ РАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 37

София, срѣда, 3 февруарий

1932 г.

39. заседание

Вторникъ, 2 февруарий 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. и 40 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

	Стр.		Стр.
Отпускъ, разрешени на народни представители . . .	805	Законпроекти:	
Комисия. Замѣняване члена въ анкетната комисия по егридеренския изборъ народния представител Анастасъ Капитановъ съ народния представител Иванъ Василевъ	803	1) за измѣнение и допълнение на закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитѣ чрезъ сръдствата на заема, отпустнатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ. (Съобщение). . .	806
Питания:		2) за освобождаване гаранцитѣ на данъчнитѣ служители при Петричкото и Кошукавашкото данъчни управления, частъ отъ архивата на които управления е изгорѣла на 6 срещу 7 априлъ 1927 г. въ Петричкото данъчно управление и на 31 октомврий 1927 г. — въ Кошукавашкото данъчно управление. (Съобщение). .	803
1) отъ народния представител Н. Пѣдаревъ къмъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти относно несъответствието на цената на трицитѣ съ цената на зърненитѣ храни. (Съобщение)	806	3) за допълнение на чл. 39 отъ закона за пѣтищата. (Първо четене)	806
2) отъ сѣщия къмъ министра на външнитѣ работи и на изповѣданията относно терора надъ българското население въ Добруджа. (Съобщение)	806	Прошение отъ Михаилъ Желебовъ, отъ гр. София. (Докладване и отлагане разглеждането на прошения, докато се завърне министърътъ на финанситѣ отъ странство)	811
3) отъ сѣщия къмъ министра на финанситѣ относно нѣкои постановления на приетитѣ измѣнения на закона за акцизитѣ. (Съобщение) . .	806	Дневенъ редъ за следващото заседание	812
4) отъ народния представител К. Кирковъ къмъ министра на народното просвѣщение относно зачестилитѣ ученически стачки. (Съобщение) .	806		

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣдствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъдствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Иванъ, Ангеловъ Станъ, Аневъ Василь, Апостоловъ Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Бобошевски Цвѣтко, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Бръшляновъ Цоню, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Славейко, Геновъ Георги, Георгиевъ Георги, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ Стоянъ, Георгиевъ Трифонъ, Говедаровъ Георги, Даневъ д-ръ Стоянъ, Дековъ Петко, Дилиановъ Минчо, Димитровъ Захари, Димчевъ Василь, Дойчиновъ Стефанъ, Докумовъ Борисъ, Домузчиевъ Василь, Дрънски Димитъръ, Думановъ д-ръ Никола, Енчевъ Георги, Желябовъ Жеко, Попивановъ Петъръ, Игнатовъ Тодоръ, Инглизовъ Иванъ, Калфовъ Христо, Каназирски Георги, Кировъ Стаматъ, Колевъ Петко Пеневъ, Константиновъ Тома, Косевъ Костадинъ, Костадиновъ Костадинъ, Костовъ Георги, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куцаровъ Тодоръ, х. Лековъ х. Андрей, Лулчевъ Коста, Лѣкарски Иванъ, Ляпчевъ Андрей, Мариновъ Василь, Мар-

ковъ Цоло, Мечкарски Тончо, Милановъ д-ръ Кычю, Мирски Христо, Момчиловъ Стоянъ, Момчиловъ Тодоръ, Мустафовъ Али, Нейковъ Димитъръ, Нейчевъ Адамъ, Орозовъ Александъръ, Панайотовъ Петъръ, Пентиевъ Антонъ, Петковъ Петко, Петковъ Стефанъ, х. Поповъ Атанасъ, Пулевъ Стамо, Рафанловъ Филипъ, Рашковъ Христо, Сакъзовъ Янко, Сарафовъ д-ръ Ангелъ, Свиначковъ Добри, Сивиневъ Коста, Смиловъ Боянъ, Софиевъ Христо, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Такевъ д-ръ Владимиръ, Таслаковъ Цвѣтко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Тодоровъ Димитъръ, Тодоровъ Иванъ, Тотевъ Деню, Хайруловъ молла-Юсеинъ, Христовъ Трайко, Цановъ д-ръ Асенъ, Цановъ Стефанъ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шидерски Едрю, Юртовъ Георги, Якимовъ Тодоръ и Янакиевъ Василь)

Бюрото е разрешило отпущъ на следнитѣ г. г. народни представители:

На г. д-ръ Стоянъ Даневъ — 2 дена;
 На г. Йото Василевъ — 4 дни;
 На г. Трифонъ Георгиевъ — 5 дни;
 На г. Боянъ Петровъ — 4 дни;
 На г. Костадинъ Косевъ — 4 дни;

На г. Милчо Милевъ — 3 дни;
 На г. Христо Родевъ — 3 дни;
 На г. Николай Лунговъ — 3 дни;
 На г. Иванъ Русевъ — 1 день;
 На г. Христо Калфовъ — 1 день;
 На г. Драгомиръ Апостоловъ — 1 день;
 На г. Стефанъ Поповъ — 1 день;
 На г. Цоню Бръшляновъ — 1 день;
 На г. Георги Чернооковъ — 1 день;
 На г. Александъръ Кондаковъ — 1 день;
 На г. Александъръ Цанковъ — 3 дни;
 На г. Григоръ Василевъ — 1 день;
 На г. х. Андрей х. Лековъ — 4 дни;
 На г. Станъ Ангеловъ — 1 день и
 На г. Стефанъ Поповъ — 1 день;

Постъпило е заявление отъ народния представител г. Стамо Пулевъ, съ което иска да му се разреши отпущъ отъ 28 дни по причина на болестъ. Прилага и медицинско свидетелство.

Които г. г. народни представители сж съгласни да се разреши 28 дни отпущъ на народния представител Стамо Пулевъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Поради това, че е невъзможно да замине за Егри-дере да участвува въ комисията по проверка на избора въ тая околия, народниятъ представител г. Анастасъ Капитановъ се замѣнява съ народния представител г. Иванъ Василевъ.

Които сж съгласни да се замѣни членътъ отъ комисията по проверка на егидеренския изборъ, народниятъ представител г. Анастасъ Капитановъ, съ народния представител г. Иванъ Василевъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е питане отъ видинския народенъ представител г. Никола Пждаревъ до г. министра на земледѣлието и държавнитъ имоти относно несѣтветствието на цената на трицитъ съ цената на зърненитъ храни.

Постъпило е питане сѣщо отъ видинския народенъ представител г. Никола Пждаревъ до г. министра на външнитъ работи и външнотърговскитъ отношения относно терора надъ българското население въ Добруджа.

Постъпило е питане сѣщо отъ видинския народенъ представител г. Никола Пждаревъ до г. министра на финанситъ относно нѣкои постановления на приетитъ измѣнения на закона за акцизитъ.

Постъпило е питане отъ карловския народенъ представител г. Кирко Кирковъ до г. министра на народното просвѣщение относно зачестилитъ ученически стачки.

Тия питання ще се изпратятъ на г. г. министритъ, за да отговорятъ.

Постъпилъ е отъ Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитъ чрезъ срѣдствата на заема, отпущнатъ съ съгласието на Обществото на народитъ. (Вж. прил. Т. I, № 25)

Постъпилъ е отъ Министерството на финанситъ законопроектъ за освобождаване гаранциитъ на данѣнитъ служители при Петричкото и Кошукавашкото данѣчни управления, частъ отъ архивата на които управления е изгорѣла на 6 срещу 7 априлъ 1927 г. въ Петричкото данѣчно управление, и на 31 октомврий 1927 г. — въ Кошукавашкото данѣчно управление. (Вж. прил. Т. I, № 26)

Тия законопроекти ще бѣдатъ разгледани на г. г. народнитъ представители и поставени на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за допълнение на чл. 39 отъ закона за пѣтицата.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Велчевъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 21)

Г. г. народни представители! При отпечатването на законопроекта сж станали грѣшки: на първия редъ цифрата „1920 г.“ трѣбва да бѣде „1925 г.“, а въ последната алинея думата „три“ трѣбва да се чете „две“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Господинъ Лоловъ.

Г. Лоловъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ освобождението насамъ мѣнятъ се правителства едно следъ друго, замѣстватъ се и измислятъ всевъзможни закони — малки и голѣми. Всички тѣзи закони целятъ едно и сѣщо и постигатъ една и сѣща цель: отъ

охлузения грѣбъ г. прокитъ народни маси да свличатъ приходи, за да м. а се поддържа държавата. Но най-много такива за. рокара именно правителството, което насила дойде на. юний, правителството на Демократическия сговоръ. То, съ своитъ закони, а особено съ закона за защита на държавата, беззаконно вкара въ турмитъ, прогони задъ граница хора, които и до днесъ днешенъ оставатъ тамъ. Днешното правителство, което дойде на 28 юний, по силата на резултатитъ отъ изборитъ на 21 юний, съ голѣмитъ обещания, че ще докара нѣкакви си по-добри дни за изтерзаното българско население, и съ голѣмитъ обещания, че ще намали данѣци, че ще даде пълна и безусловна амнистия, излъга широкитъ народни маси. И днесъ виждаме, че това ново правителство на тѣй наречения блокъ, ...

А. Буковъ (з): Народенъ!

Г. Лоловъ (раб): ... откакто е дошло на власт, създаде сѣщо редъ закони и закончета, едни малки, пѣкъ съ голѣмо значение ...

А. Буковъ (з): Пакъ добре, че признавате, че сж съ голѣмо значение.

Г. Лоловъ (раб): ... други голѣми — съ никакво значение. Именно малкитъ закончета докараха голѣми бѣди на широкитъ труящи се маси, селски ...

И. Симеоновъ (д): И градски.

Г. Лоловъ (раб): ... и градски, разбира се. И голѣмиятъ законъ за пълна и безусловна амнистия, както се нарече, сѣщо донесе много малки резултати, да не кажа никакви. Ако кажемъ даже, че резултатитъ сж никакви, нѣма да сбъркаме.

А. Буковъ (з): Ако четешъ, нѣма да бъркашъ! По-добре си чети! Петко Напеговъ по-добре си знае работата, наизустъ не приказва.

Г. Лоловъ (раб): Сега имаме внесенъ отъ г. министра на благоустройството единъ малъкъ законопроектъ, съ който, макаръ че е тѣй мѣничѣкъ, се гони пакъ целта да се ошетятъ, както досега сж се ошетявали, широкитъ народни маси. Какво се иска съ този законопроектъ? Съ този законопроектъ се иска къмъ чл. 39 отъ закона за пѣтицата да се прибави една нова алинея въ смисълъ: неотработилитъ отъ сѣществуването на закона отъ 1920 г. досега натуралната пѣтна тегоба и неизплатили сумитъ по превърнатата, както се казва въ законопроекта, механически въ пари пѣтна тегоба, било отъ градски или селски маси, ...

А. Буковъ (з): Народни. Да се научишъ!

Г. Лоловъ (раб): Много право, народни. — ... да се освободятъ отъ плащането на тѣзи суми, ако отработятъ пѣтната тегоба. Въ законопроекта си г. министърътъ казва: (Чете) „Неотработилитъ натуралната пѣтна тегоба отъ 1920 г. до 30 юний 1931 г. и неизплатили сумитъ по превърнатата механически въ пари пѣтна тегоба се освобождаватъ отъ плащане тия суми, ако я отработятъ напълно и последователно въ течение на настоящата година и последующитъ, като всѣка година отработятъ по три неотработени пѣтни тегоби“. Тукъ става сѣщото нѣщо, както и при голѣмата амнистия: дава се пълна и безусловна амнистия, ако е умрѣлъ, или ако е отлежалъ въ затвора времето, за което е билъ осѣденъ, или е избѣгалъ задъ граница. Сѣщо и тукъ се освобождаватъ отъ плащане на пѣтната тегоба въ пари, обаче ако я отработятъ.

М. Бечевъ (д): А какъ трѣбва да се каже?

Г. Лоловъ (раб): За да можемъ да разберемъ какво се цели съ този законопроектъ, трѣбва да ви съобща, че въ различнитъ окръжни инженерства се изработватъ таблици за отбиването на пѣтната тегоба отъ 1920 г. до днесъ, които таблици още не сж готови, въпрѣки че бѣше наредено до края на м. януарий да бѣдатъ готови, отъ които таблици ще се види ясно, че въ 1920 г. тия, които подлежатъ на пѣтна тегоба и по едни или други причини не сж я отработили, и по този начинъ сж задължѣни, представяватъ 30%, а мнозинството, 70%, сж я отработили. Колкото отиваме по-нататѣкъ, виждаме, че отработването е ставало все по-малко и по-малко. Вижда се, че както е вървѣло влошаването хала на работничеството и на селя-

чеството, така е вървело и намаляването на отработването, така е ставало и заборяването на широките работни маси. И затуй ние виждаме, че днес числото на неотработилите пътна си тегоба е големо. Превърната тази неотработена пътна тегоба в пари, хвърля грамадни суми, които не могат да се платят от неотработилите работни маси. Затова г. министърът на благоустройството съ настоящи законопроектът иска да направи облекчение на тези маси, като парите, които по никакъв начин не могат да се съберат от тях, превърне в работа. Докато по-рано работата се превръщаше в пари, сега се прави обратното — парите се превръщат в работа.

Но, г. г. народни представители, ако този, който не е могъл навреме да отработи своята пътна тегоба и тя се е превърнала в пари, които той не може да плати, щом като години наред тя не е отработвана и, превърната в пари, прави такива грамадни суми, които се дължат, аз питам г. министъра: какъ този човък, който не е могъл да работи 5 дена в годината, за да отработи навремето пътната си тегоба, ще може да работи сега 10 или 15 дни, за да отработи пътната си тегоба и за минали години? И кои сж тези, които не сж могли да отработят навреме пътната си тегоба? Г. г. народни представители! Нека се замислим върху това. Това сж хора, които излизат от беднотията, от работничеството и от бедното безимотно селство. Ако има хора богати, които не сж платили пътната си тегоба, тж не сж я платили само заради туй, защото сж били близки до правителството. Г. министърът на благоустройството трбва да обърне погледите си именно към тях и тях да накара да си платят, а не да застава да плащат тези, които и без туй не могат да плащат нищо. Прибавката, която г. министърът иска да се направи в чл. 39 от закона за пътищата, ние я одобряваме само в първата ѝ половина, а именно: (Чете) „Неотработилите натуралната пътна тегоба от 1920 г. до 30 юний 1931 г. и неизплатили сумите по превърната механически в пари пътна тегоба се освобождават от плащане тия суми“. Съ туй, г. министре, до тук ние сме съгласни — да се освободят от плащане на превърнатата механически в пари пътна тегоба широките народни маси. Обаче онзи, които се чудят къде да пилят парите си, които се чудят къде да прекарат времето си от излишество, трбва да си платят пътната тегоба. (Ржкоплъскания от работниците)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Запрянъ Ивановъ.

З. Ивановъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предъ насъ е сложенъ единъ законъ, законътъ за пътна повинность, . . .

И. Симеоновъ (д): Законопроектъ. Още не е станалъ законъ.

З. Ивановъ (раб): . . . законопроектъ за пътна повинность, съ който се цели да се измъни чл. 39 отъ същия законъ. Какво гласи чл. 39, г. г. народни представители, и кое е накарало правителството да внесе такова измънение? Сигурно се касае за български селяни, еснафи и работници, които не сж си отбили пътна повинность, и затуй се внася законопроектъ за измънение на чл. 39. Какво гласи измънението на чл. 39? Всички неизработили пътна си повинность отъ 1920 г. до 30 юний 1931 г. да бждатъ понатиснати да платятъ пари или в една година да изработятъ по три пъти тегоби.

Г. г. народни представители! Понеже ме боли, понеже съмъ страдалъ, страдатъ и сега моите познати по села и градове, еснафи и работници, азъ ще бжда малко поизчерпателенъ и ще изнеса причините за това закъснение. Тия хора не че не сж искали да изработятъ пътна си повинность, не че сж били лентяи. Причината е положението, въ което сж били поставени тогава, когато сж били повиквани да изработятъ пътна си повинность: тж или сж имали по единъ волъ, по половинъ кола, или сж били болни, или е имало нкъоя друга пръчка. Азъ ще ви посоча факти, които зная. Напримър, Иванъ Ставри Кумчевъ, Драганъ Янковъ Илчевъ, Запрянъ Димитровъ Чалъковъ и Благой Петровъ, отъ с. Червентъ, Станимашко, сж изработили по 5 кубика чакълъ и 1 кубикъ пясъкъ, не отметнати имъ за 1928 г. Искатъ имъ сега по 1.200 л. пари, фигуриратъ въ списъците на инженерството за глоба. Повечето отъ тяхъ сж работили съ по единъ волъ, съ по една кола, заети отъ комшии, и то въпреки че сж изработили по 5 кубика чакълъ и единъ кубикъ пясъкъ на 8-я

километъръ на шосето, водещо отъ Станимака за с. Червентъ, въ мѣстността „Синура“. Това е фактъ.

Другъ единъ фактъ, г. г. народни представители. Може би да е погрѣшка, може би да е съзнателна грѣшка, направена въ списъците на кантонерите. Вакрилъ Желѣзковъ, отъ същото село, който е билъ туберкулозно боленъ, е умрѣлъ на 10 февруарий 1929 г. Презъ м. априлъ 1929 г. го викатъ да изработи пътна си повинность, обаче той е вече въ гроба; трбваше отъ гроба да стане да изработи пътна си повинность. Оставилъ жена съ две невръстни деца, едното на една година, а другото на три години, и е била заставена вдовицата Цвѣтана Вакрилова да отработи пътна си повинность заради умрѣлия си мъжъ, следъ като той е билъ въ нейна тежестъ цѣли 5 години, като боленъ на легло.

Ето причините, г. г. народни представители, за по-големата частъ неотработена пътна повинность. Значи, причините за неотработването на пътна повинность сж не затова, че хората сж батакчи, не че сж неработоспособни, а че сж поставени въ лоши условия на животъ, заболѣли сж отъ туберкулоза и вследствие на това не сж могли да си отработятъ пътна си повинность и — както е станало въ случая съ Цвѣтана Вакрилова — заставятъ се вдовиците, жени съ по нкъколко деца, да отработятъ пътна си повинность на починалите си мъже.

Г. г. народни представители! Костадинъ Желѣзковъ въ 1923 г. е билъ трудовакъ. За същата година, обаче, му се иска да отработи пътна си повинность, макаръ че презъ нея година е отбивалъ друга държавна повинность. За неотработване на пътна си повинность държавниятъ бирникъ дири отъ него 900 л. Това се казва отъ една овца — две кожи: хемъ служи на държавата като трудовакъ, хемъ и пътна си повинность да си плати.

Илия Ив. Петевъ, г. г. народни представители, тоже отъ с. Червентъ, умрѣлъ на 4 мартъ 1930 г. За същата година тукъ, въ тоя законопроектъ, се предлага да си плати или отработи пътна си повинность. Значи и него отъ гроба трбва да го търсите, за да излѣзе да си отработи пътна си повинность.

Г. г. народни представители! Тодоръ Илиевъ е служилъ презъ 1922/1923 г. За същата година подлежи тоже на пътна си повинность, за която повинность се търсятъ отъ него пакъ 1.200 л.

Отъ дотукъ изтъкнатите факти явствува, че всички закъснения да се отбие пътна си повинность си иматъ своите дълбоки причини, които азъ смѣтамъ тукъ отъ трибуната на Народното събрание да ги поразгледаме и да видимъ, ажеба, какви сж тж. Видѣхме, че се повдига въпросъ отъ Парламента — парламентаренъ въпросъ — за замѣняване глобите съ работа въ натура. Но нека видимъ по-дълбоките причини.

Често става тукъ въпросъ дали държавата е ваша или наша, дали крайната лѣвица е права, когато казва „вашата“ държава, а дѣсницата казва: „Вие сте предатели, като не признавате нашата държава“. Г. г. народни представители! За мене е ясно като бѣлъ день, че жертвите, които не сж си отработили пътна си повинность, сж роби на капиталистическата държава, съ нейните непоносими закони.

Отъ мнозинството: Ей!

З. Ивановъ (раб): Тж сж поставени при условия да забояватъ всѣки день, затова защото сж гладни, затова защото не могатъ да се цѣрятъ. Държавата полага голѣми грижи за армията, тя полага голѣми грижи за полицията, обаче за ония долу, които трбва да работятъ всѣки день като роби на капиталистическата класа, за тяхъ държавата е тѣхната мащеха-майка, не полага ни най-малки грижи. Питамъ ви азъ: какво е дала държавата за народното здраве, какво е дала държавата за възстановяване лошия стопански халъ на българските селяни, работници и еснафи? Нищо не е дала въ сравнение съ разходните пера за войската и полицията. Значи ние сж прво идемъ да кажемъ, че днешната държава за едни е сѣщинска майка, а за други — майка-мащеха. За кои е сѣщинска майка, г. г. народни представители, и за кои е майка-мащеха? Азъ мога смѣло да заявя — винаги ние, пролетариатътъ, играемъ съ открити карти — днешната капиталистическа държава, съ своите закони, съ своята законодателна реформа, е майка-мащеха на ония, които ще изпълняватъ тия закони. Тукъ отъ 20 години г. г. професорите претендиратъ често пъти, че тж сж своите стари бѣли глави сж били законодатели отъ съществуването на българската държава до днесъ. Да, били сж нейни законодатели, ковали сж законите, обаче ковали сж закони, за да ги изпълняватъ низкостоящите маси съ туберкулозни гърди, съ разстроено здраве, съ изморенъ добитѣкъ,

съ изпочупени коли, съ болни деца. Ей затуй сж ковали тѣ законитѣ отъ смѣщаването на българската държава до днесъ. Тия приятели професори претендиратъ, че сж отъ 20 години парламентаристи, а ето резултатитѣ отъ тѣхния 20-годишенъ парламентаризъмъ и отъ тѣхнитѣ закони.

Г. г. народни представители! Бедното отрудено селячество, измъченото въ мизерия работничество и отчаяното еснафство вече е вдигнало всѣко довѣрие отъ бѣлитѣ глави на 22-годишнитѣ парламентаристи и храни най-голѣми надежди само къмъ своитѣ собствени избраници и очаква и мечтае отъ тѣхъ да получи всичко.

Г. г. народни представители! Азъ отъ тая трибуна заявявамъ високо, и нека да знаете, че не сме съгласни съ тоя текстъ на законопроекта за допълнение на чл. 39 отъ закона за пѣтищата. Ние искаме отъ тая трибуна всички, които нѣматъ повече отъ 50.000 л. бруто годишенъ доходъ, да не изплащатъ сумитѣ по превърнатата механически въ пари пѣтна тегоба, а да бждатъ освободени отъ тая тегоба, както отъ 1920 г. досега, така и отъ сега нататъкъ.

Г. г. народни представители! Сегашниятъ законъ за пѣтищата обхваща повинничаритѣ на възраст до 55 години. Обаче трѣбва да ви кажа, че поради вашитѣ капиталистически закони и поради лошитѣ условия на животъ, вашитѣ капиталистически роби, които трѣбва да изпълняватъ вашитѣ закони, остаряватъ и мратъ на 40 години, а неотработената 15 години трудова повинностъ трѣбва да я изработватъ тѣхнитѣ деца. Имате ли вие предъ видъ това, че вашитѣ роби млади гинатъ, млади умиратъ?

Ето защо ние предлагаме ония, които иматъ доходъ повече отъ 50.000 л. годишно, да работятъ своята пѣтна повинностъ най-много до 40-та си година.

Г. г. народни представители! Азъ това можехъ да кажа до тукъ за вашитѣ капиталистически роби, които сж випрегнати до 55-та си година да отработватъ пѣтната си повинностъ. Вие трѣбва да се вслушате въ гласа народенъ.

Прочее, предлагамъ на ония, които иматъ до 50.000 л. бруто годишенъ доходъ — работниците, селянитѣ и еснафитѣ — да имъ бжде опростена пѣтната повинностъ. Ония, които иматъ надъ 50.000 л. доходъ — хора отъ сръдна рѣка — да работятъ пѣтна повинностъ до 40 години, защото на 40 години мратъ вашитѣ капиталистически роби. (Рѣжкоплѣскания отъ работниците)

Н. Пждаревъ (д. сг): Въ България нѣма роби, а граждани.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Еню Поповъ.

Е. Поповъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! На всички ви е известно, че покрай многото парични тежести, съ които е натоваренъ българскиятъ данъкоплатецъ, той е задълженъ да изпълнява, по силата на законитѣ въ страната ни, и разни други повинности въ натура. Една отъ тия повинности е пѣтната повинностъ по силата на смѣщавания законъ за пѣтищата. Ние ще трѣбва да обърнемъ внимание на това, че българскитѣ граждани сж задължени да изпълняватъ и редъ други повинности, каквата е, наприкладъ, така наречената желѣзнопѣтна трудова повинностъ за онѣзи селища, които отстоятъ на не повече отъ 15 км. отъ районитѣ, въ които се строятъ нови желѣзници. Също така имаме трудовата повинностъ, която се използва за благоустрояване на селищата. Като направимъ смѣтка за всички тѣзи повинности, които българскиятъ гражданинъ е длъженъ да отбива, ще видимъ, че една значителна частъ отъ времето му е запълнена именно отъ изпълнението на тѣзи повинности, които особено много засѣгатъ селскитѣ стопани. И тукъ именно ние ще трѣбва да се спремъ, за да видимъ доколко последнитѣ биха могли да носятъ тѣзи повинности въ този видъ и размѣръ, за да може при днешното тежко положение, въ което се намира българскиятъ селянинъ, той да бжде подпомогнатъ и облекченъ и въ това отношение.

Съгласно закона за пѣтищата, всички български граждани отъ 21 до 55-годишна възраст сж длъжни да отбиватъ своята пѣтна повинностъ, като само чиновницитѣ — общински, държавни и др. — плащатъ своята пѣтна повинностъ въ пари, а всички други сж задължени да я отработватъ въ натура. Азъ искамъ да се спра върху една малка подробностъ, която е отъ голѣмо значение за закѣсеннето съ отработването на пѣтната повинностъ. Съгласно закона, срокътъ за това отработване пѣтната повинностъ за една година е 30 юний следващата година. Обаче всички ние, които изхождаме отъ селата и сме

близки до тѣхъ, знаемъ, че презъ зимата, поради лошото време, пѣтната повинностъ не може да бжде отработена. Отъ друга страна, знаемъ, че при тежкото положение, въ което се намира нашето българско село, работниятъ добитѣкъ запада презъ зимата и като така презъ зимния сезонъ и началото на пролѣтътъ тази пѣтна повинностъ не може да бжде отработена по простата причина, че добитѣкътъ не е въ състояние да тегли голѣмъ товаръ. Отъ пролѣтътъ започватъ и другитѣ полски работи и по такъвъ начинъ ние виждаме, че срокътъ 30 юний превалива, преминава, а повинничаритѣ не могатъ да отработятъ своята пѣтна повинностъ.

И азъ смѣтамъ, че сега, когато разглеждаме този законопроектъ и съ него искаме да внесемъ едно облекчение въ положението на всички, които сж закѣснѣли съ отработването на своята пѣтна повинностъ и, следователно, сж длъжни да я плащатъ въ пари — защото законътъ казва, че неотработената пѣтна повинностъ се превръща механически въ парично задължение — ние ще трѣбва да се спремъ малко и на този въпросъ и да поискаме измѣнението на срока за отработване на пѣтната повинностъ. Азъ смѣтамъ, че срокътъ, вмѣсто да бжде 30 юний, ще трѣбва да бжде продълженъ на 30 септември, тъй като тогазъ е най-подходящо време за тази работа — между хармана и сѣтбата; тогазъ българскитѣ селски стопани сж най-свободни и най-лесно биха отработили своята пѣтна повинностъ, а не да се превръща тя механически въ парично задължение затова, че сж пропуснали срока 30 юний.

Предѣлната възраст, която е опредѣлена по закона — 55 години — смѣгамъ също така за много голѣма. Би трѣбвало и въ това направление да се замислимъ и да я намалимъ.

Въ законопроекта е предвидено, че всички пѣтни повинности, които не сж отработени, ще трѣбва да бждатъ отработени заанапредъ, като две закѣснѣли пѣтни повинности се отработватъ за една година.

Поради туй, че добитѣкътъ на нашия селски стопанинъ е изнемощѣлъ и е невъзможно въ една година да се отработватъ три пѣтни повинности, ще трѣбва законопроектътъ да бжде поправенъ въ смисълъ, щото една закѣснѣла пѣтна повинностъ да се отработва за една предстояща година, т. е. да се събиратъ по две пѣтни повинности за годината.

Обръщамъ вниманието и на друга една подробностъ, която не е отъ малко значение: дали стопанинътъ ще може да отработи заанапредъ пѣтнитѣ повинности, които не е отработилъ досега? Както знаете, положението въ селското стопанство търпи постоянни измѣнения. Често пѣти има случаи, когато даденъ български гражданинъ, селски стопанинъ, е записанъ въ списъка на коларитѣ и ще трѣбва да отбива коларска пѣтна повинностъ, а днесъ неговото положение е такова, че той нѣма кола или пъкъ е видоизмѣнилъ начина на обработката на своята земя. Такъвъ селски стопанинъ, смѣтамъ, че не може да бжде задълженъ да отработва неотработената си пѣтна повинностъ въ натура като коларъ.

Отъ друга страна, споредъ закона, когато закѣснѣлата пѣтна повинностъ се превръща въ пари, като база за изчисление на паричната стойностъ на неотработената пѣтна повинностъ се взематъ най-високитѣ надници въ дадена областъ. Това опредѣляне на пѣтната повинностъ въ пари става отъ една комисия, която е предвидена въ закона. Мене ми се струва, че въ туй отношение ще трѣбва законътъ за пѣтищата да бжде поправенъ, защото има една голѣма несъразмѣрностъ при облагането съ пари на българскитѣ граждани за пѣтна тегоба. Докато, отъ една страна, единъ чиновникъ, който получава до 2.000 л. на месецъ, се облага само съ 150 л. годишно за пѣтна повинностъ, и то събирана на два пѣти презъ годината, отъ друга страна, ние виждаме единъ селски стопанинъ, който едва-ли има 50 или 30 декара земя, да бжде облаганъ съ толкова за пѣтна повинностъ, съ колкото се облага единъ селски стопанинъ, който има 100 декара и който има и много добъръ добитѣкъ; и въ ъкъонъ случаи неотработената пѣтна повинностъ, обрѣната въ пари, достига до 1.000 л. Тия несъразмѣрности смѣтамъ, че ще трѣбва да бждатъ коригирани въ закона, като облагането съ пѣтна повинностъ легне върху принципа на съразмѣрността; ще трѣбва да се вземе за база не чифтъ добитѣкъ — защото има различни добитѣци, защото две дребни крави не могатъ да се равняватъ на чифтъ добри волове — а ще трѣбва да се вземе друга мѣрка за база при облагането, за да има една по-голѣма съразмѣрностъ въ това отношение.

Но, г. г. народни представители, азъ ще искамъ да спра вниманието ви върху друга една тежестъ, която произтича

отъ закона за пѣтищата, макаръ тя да не е предметъ на настоящия законопроектъ.

Съгласно чл. 10, буква и, отъ закона за пѣтищата и чл. 105 отъ правилника за неговото прилагане, всички превозни сръдства се облагатъ съ такси по една таблица, изработена отъ Министерството на благоустройството и утвърдена отъ Министерския съветъ. Въ закона е определено кои превозни сръдства ще бѣдатъ облагани съ тия такси, но въ правилника има едно разширение, като се включватъ и най-обикновенитѣ пружинени каруци на селскитѣ стопани, които имъ служатъ за тѣхнитѣ домакинства. А ние имаме въ селата случаи, кѣдето цѣла каруца не струва повече отъ 500 л., обаче, съгласно таблицата, която е изработена и утвърдена отъ Министерския съветъ, притежателитѣ на каруци се облагатъ съ 300 л. годишно. Мене ми се струва, че тая явна несправедливостъ трѣбва да бѣде премахната, като се видоизмѣни чл. 10 отъ закона така, че да се изключатъ отъ облагане съ такса тия каруци, които обслужватъ селското стопанство, селското домакинство.

Азъ бихъ молилъ г. министра на благоустройството да си вземе бележка отъ тая нова материя, която азъ зачекнахъ, та да може, ако не въ този законопроектъ — ако това е неудобно или невъзможно сега — то въ най-скоро време, при корекцията, която предстои на закона за пѣтищата, тая крайна несправедливостъ да бѣде премахната, защото абсолютно немислимо е ние да съберемъ по 300 л. такса за една такава каруца отъ оня беденъ селски стопанинъ, който и безъ това не може да плати данѣцитѣ си на държавата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Велчевъ.

И. Велчевъ (з): (Отъ трибуната) Вземамъ думата да защитя законопроекта, предложенъ отъ г. министра на благоустройството тъй, както се докладва преди малко предъ почитаемото народно представителство.

До сега се изказаха нѣколко господа, които разгледаха материята, която се визира въ този законопроектъ, като я свързаха съ цѣлия законъ за построяката на пѣтищата у насъ, който е въ сила. Обаче нуждата, която е заставила г. министра на благоустройството да сезира почитаемото народно представителство съ законопроекта за допълнение на чл. 39 отъ закона за пѣтищата, е по-скоро материалната страна, паричната страна, а не оная обща строителна политика, която се урежда съ закона за пѣтищата. Законопроектътъ цели да улесни, да освободи, така да се каже, ония повинничари въ нашата страна, които по една или друга причина, не сѣ могли да отбиятъ пѣтната си повинностъ. Съгласно чл. 39, тая неотбита въ натура пѣтна повинностъ се обръща механически въ пари и, както е казано въ споменатия чл. 39 отъ закона, всѣка година комисия, съставена отъ нѣколко души, определя надницата — най-високата сръдна надница — за даденъ окръгъ, за дадена околия или за даденъ районъ, и съставя за това протоколъ, който се утвърждава отъ министъра на благоустройството.

Азъ ще изнеса нѣколко данни, събрани въ Министерството на благоустройството, съ които ще се помъча да изтъкна на почитаемото народно представителство, въ какво положение се намиратъ тия хора, колко души сѣтъ и какви суми има да събира държавата чрезъ данѣнитѣ власти, респ. бирницитѣ, въ нашата страна и въ какво положение, отъ друга страна, се намира нашиятъ данѣкоплатецъ, който, безспорно, не е въ състояние да заплати голѣмитѣ суми, които следва да събира държавата по силата на този законъ за построяка на пѣтищата. Азъ имамъ туку една таблица, взета отъ Министерството на благоустройството, въ която се казва какъвъ е броятъ на пѣтно-повинничаритѣ — пешаци и колари — за всички окръзи отъ 1921 до 1930 г.

Презъ 1921 г. сѣ били предвидени 703.705 пѣтни повинничари; въ 1922 г. — 774.081; въ 1923 г. — 871.189; въ 1924 г. — 872.625; въ 1925 г. — 906.776; въ 1926 г. — 1.020.723; въ 1927 г. — 1.037.206; въ 1928 г. — 1.120.476; въ 1929 г. — 1.191.678 и въ 1930 г. — 1.230.719; или всичко 9.739.178 пѣтни повинничари.

Отъ тѣзи хора сѣ отработили своята пѣтна повинностъ както следва:

Презъ 1921 г. — 421.802 души; въ 1922 г. — 583.440; въ 1923 г. — 782.256; въ 1924 г. — 634.708; въ 1925 г. — 685.478; въ 1926 г. — 761.574; въ 1927 г. — 675.274; въ 1928 г. — 646.326; въ 1929 г. — 853.797; въ 1930 г. — 655.317; или всичко отъ 9.739.178 пѣтни повинничари, отбили сѣ пѣтната си повинностъ 6.700.972, а не сѣ я отбили 3.038.206 души. Или процентно за различнитѣ години

имаме следното: за 1921 г. — 40%; за 1922 г. — 21%; за 1923 г. — 10%; за 1924 — 28%; за 1925 г. — 24%; за 1926 г. — 25%; за 1927 г. — 35%; за 1928 г. — 42%; за 1929 г. — 28% и за 1930 г. — 47%. Сръдниятъ процентъ на неотработилитѣ пѣтната си тежба е билъ 31% за тия десетѣ години — отъ 1921 г. до 1930 г.

Какви суми сѣ събрани отъ тия, които е следвало да отработятъ своята пѣтна повинностъ, но които не сѣ я отработили?

Презъ 1921 г. сѣ събрани 7.230.232 л.; въ 1922 г. — 13.913.106 л.; въ 1923 г. — 19.024.298 л.; въ 1924 г. — 20.711.896 л.; въ 1925 г. — 19.568.241 л.; въ 1926 г. — 19.418.601 л.; въ 1927 г. — 18.679.205 л.; въ 1928 г. — 20.456.122 л.; въ 1929 г. — 16.595.866 л. и въ 1930 г. — 17.220.283 л.; или всичко събрана е обща сума 172.817.850 л.

Какво остава да се събере отъ туй, което следва да се събере и не е събрано? И за това имамъ сведения по окръзи, вземени пакъ отъ Министерството на благоустройството.

Въ Бургаския окръгъ бирницитѣ има да събиратъ отъ пѣтнитѣ повинничари, които не сѣ отбили своята пѣтна повинностъ за всичкитѣ тѣзи десетѣ години, сумата 48.220.625 л.; въ Варненския окръгъ — 38.934.106 л.; въ Видинския — 31.100.000 л.; въ Врачанския — 79.750.000 л.; въ Кюстендилския — 27.600.000 л.; въ Мазанлийския — 15.000.640 л.; въ Пашмаклийския — 6.263.759 л.; въ Перичкия — 7.650.000 л.; въ Пловдивския — 108.111.500 л.; въ Пльвенския — 79.098.356 л.; въ Русенския — 81.750.196 л.; въ Софийския — 148.000.000 л.; въ Старозагорския — 41.125.982 л.; въ Търновския — 67.459.000 л.; въ Хасковския — 29.424.000 л.; въ Шуменския — 32.200.000 л. Така че, общата сума, която ще трѣбва да се събере по екекутивенъ редъ чрезъ бирника, възлиза на 841.688.164 л. — значи, приблизително единъ милиардъ лева дължатъ неотбилитѣ своята пѣтна повинностъ пѣтно-повинничари въ нашата страна.

Г. г. народни представители! При тия данни, които сѣ абсолютно безспорни, защото сѣ взети отъ официални учреждения, подведомствени на Министерството на благоустройството, следва то би нашитѣ пѣтно-повинничари — най-вече българскитѣ земледѣлци, българскитѣ селяни — които по една или друга причина не сѣ могли да отбиятъ своята пѣтна повинностъ, да бѣдатъ улеснени да сторятъ това съ своя трудъ, а не да плащатъ глоба. Това се налага да се направи затуй, защото неотбиването на пѣтната имъ повинностъ се дължи на разни причини: напр., нѣкъде, защото инженерътъ не далъ навреме нареждане; другаде пъкъ не се явилъ пикьорътъ и населението не могло да отбие повинността си; на трето мѣсто хората сѣ явили и сѣ отбили повинността си, но не е било отбелязано това въ списѣцитѣ и пр. и пр., или пъкъ умислено не сѣ явили, и по такъвъ начинъ се е достигнало до огромната за България цифра на неотбили пѣтната си повинностъ 3.038.206 души за една обща сума недобори 841.688.164 л. И г. министърътъ на благоустройството въ своитѣ мотиви къмъ законопроекта казва много право, че, като се има предъ видъ настаналото безпачичие въ страната и обедняването на народа ни, особено въ последно време, такива постъпления — именно отъ механическото замѣняване неотработената натурална пѣтна тежба съ пари — мѣчно могатъ да се реализиратъ, а неизплатенитѣ досега парични тегоби сѣ почти несъбираеми. Вследствие стопанската криза, вследствие тежкитѣ икономически условия, въ които е поставенъ българскиятъ гражданинъ и селянинъ, нему е невъзможно да посрѣща своитѣ парични задължения и затова нему още по-малко е възможно да заплати нѣкакви 3—4—5 хиляди лева за неотработена пѣтна тежба, като пешакъ, или 6—7 хиляди лева, ако е коларъ.

При това положение се явява въпросъ: трѣбва ли въ тия тежки моменти държавата да пролава чергитѣ на ония, които не сѣ явили пѣтната повинностъ, трѣбва ли, казвамъ, това да стане, когато може да се направи така, че тѣ да могатъ да отидатъ да вложатъ своя трудъ въ изработване шосета, държавни и общински, и по такъвъ начинъ да бѣдатъ полезни и на себе си, и на народа, и на държавата?

Ето защо, г. министърътъ на благоустройството, водимъ отъ голѣмото желание да се яви въ услуга на българския народъ въ тия тежки времена, водимъ отъ желанието за по бързото построяване на пѣтнитѣ мрежи въ нашата страна, е внесълъ тоя законопроектъ, макаръ и малкъ, макаръ и съ нѣколко думи, състоящъ се само отъ единъ членъ — за прибавяне една алинея къмъ чл. 39 — и иска да се даде едно разумно и целесъобразно разрешение на въпроса. Г. министърътъ, прочее, се явява съ своя законопроектъ въ единъ моментъ, когато това негово предло-

жение ще даде благотворен резултат — ще може да влее една животворна струя въ нашето жълзопитно дѣло, като застави тия три милиона и толкова души повиничари да хвърлят своя труд въ постройка на пѣтища. Азъ вѣрвамъ, че въ продължение на нѣколко години, благодарение на предлаганото законоположение, нашитѣ пѣтища ще могатъ да бѣдатъ изработени, а разваленитѣ да бѣдатъ поправени, и по такъвъ начинъ онова, което цели законътъ за постройка на пѣтищата, да може да се постигне напълно.

Като така, г. г. народни представители, азъ мисля, че г. министърътъ е дошелъ съ своя законопроектъ да облекчи положението на тия, които по една или друга причина не сѣ отбили своята пѣтна повинност — да ги повика наново да извършатъ чрезъ своя трудъ онова, което не сѣ могли да извършатъ до сега, за да бѣдатъ полезни и на себе си, и на държавата.

Моля, следователно, да се приеме законопроектътъ така, както е предложенъ отъ г. министра на благоустройството, а всички тия поправки и допълнения, за които се говори, като, наприкладъ, досежно възрастта и т. н., ще могатъ да се направятъ съ единъ бѣдещъ законъ, който ще се предложи, вѣрвамъ, отъ г. министра на благоустройството, за измѣнение и допълнение закона за пѣтищата, съгласно новото време и нуждитѣ, които днесъ народътъ, безспорно, изпитва вследствие тежкитѣ стопански условия, въ които е заставенъ да преживява.

Азъ вѣрвамъ, че съ този законопроектъ г. министърътъ извършва едно велико дѣло въ настоящия моментъ.

А. Неновъ (раб): Много велико!

И. Велчевъ (з): Да, много велико. — Както ние извършихме едно голѣмо дѣло съ закона за малката амнистия, съ която смъкнахме отъ гърба на българскитѣ граждани около 2 милиарда и 600 милиона лева, резултатъ на политическа мѣст, така сѣщо сега, съ този законопроектъ ще смъкнемъ отъ гърба на този народъ още 841 милиона лева, за да може да си отдѣхне той, да не бѣде товаришъ като кираджийски конь и да трѣгне тъй, както трѣбва да върви, за да бѣде полезенъ на себе си и на държавата въ настоящитѣ тежки времена. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ. Възражения отъ работницитѣ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Никола Пѣдаревъ.

Н. Пѣдаревъ (д. ср): Г. г. народни представители! Не земамъ думата, за да говоря по принципа на законопроекта. Принципътъ е толкова ясенъ, че нѣма нужда отъ никакви пояснения и нѣма да има противници на него. Взехъ думата, обаче, за да привлѣка вниманието на г. министра на общественитѣ сгради върху дълга, който има управлението — което и да бѣде то — използва по-рационално тая тежестъ на българскитѣ граждани, която, нека подчертая туку, българското гражданство носи на драго сърдце и съ готовност. Направата на пѣтищата е една задача на управлението и то въ това отношение има пълната подкрепа на българското население, но желателно е тая тежестъ да се използва отъ управлението по-рационално, за да не остава убеждение въ населението, че неговиятъ трудъ отива на халостъ.

Искамъ да привлѣка още вниманието на г. министра, че въ смѣтководството при отбиване на тая повинност ставатъ много грѣшки и поради това има много оплаквания за нередовности въ неговитѣ подведомствени учреждения. Оплакванията дохождатъ късно — когато се искатъ отъ повинничаритѣ сумитѣ и е вече мѣчно да се поправятъ грѣшкитѣ. Необходимо е този въпросъ да бѣде проученъ отъ г. министра, за да се въведе едно смѣтководство, което да дава доказателства на самия повинничаръ, че той действително е отбилъ своята повинностъ.

А. Неновъ (раб): Научете ги, г. Пѣдаревъ!

Н. Пѣдаревъ (д. ср): Сега това става чрезъ едни списъци, съставени отъ общинскитѣ кметове. Но много пѣти — не допускамъ това да става съ зла умисълъ — просто по небрежностъ, по опущение се правятъ грѣшки, които оставатъ за смѣтка на повинничаритѣ. Нужно е да иматъ тѣ доказателства за изпълнена тегоба, за да не ставатъ тия нередовности, които действуватъ много угнетително върху повинничаритѣ и много зле излагатъ управлението. Предполагамъ, че този законопроектъ ще отиде въ комисията, да бѣде проученъ. Нѣма да се спирамъ на въпроситѣ, които не сѣ засегнати въ връзка съ чл. 39. Може

би въ самото министерство иматъ съзнанието, че по този законъ трѣбва да се направи нѣщо. Опитността е дала достатъчно поуки. Животътъ малко се е поизмѣнилъ. Безъ да сме капиталистическа или нѣкаква буржоазна държава, безъ да има роби въ тая страна, сѣществуватъ убеждения, че трѣбва да се направятъ нѣкои поправки въ този законъ, за да бѣде съобразенъ съ новитѣ условия, въ които живѣятъ повинничаритѣ. Нѣма да се спирамъ сега на тѣхъ. Смѣтамъ, че ще се направятъ въ комисията нѣкои поправки въ законопроекта. Това, което се прави, е едно облекчение за повинничаритѣ. Отъ тѣхъ зависи да го приематъ или не. Но всѣки ще признае, че то е отъ полза за повинничаритѣ. Азъ смѣтамъ, че би било справедливо да се приеме въ законопроекта отработването даже на една пропусната година да се спада на повинничаритѣ. Може би има хора, които не сѣ въ състояние да изпълняватъ въ натура онова, което сѣ пропуснали досега, и които сѣ били поставени въ невъзможностъ да го изпълнятъ. Дайте имъ възможностъ да получатъ облекчение. Отъ това справедливостта нѣма да пострада, а и повинничаритѣ ще бѣдатъ доволни отъ това, че наистина въ закона се прокарва нѣщо разумно.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството.

Министъръ Г. Йордановъ: Г. г. народни представители! Законопроектътъ е много късъ; той е само едно допълнение на чл. 39 отъ закона за пѣтищата. На пръвъ погледъ прави впечатление, че е едно много малко нѣщо. Обаче нека знаятъ г. г. народнитѣ представители, че това законче е много спешно и че е наложено отъ нуждитѣ. При менъ се явиха, г. г. народни представители, делегации отъ общини, — кметове и секретарь-бирници. Най-напредъ се яви една такава делегация отъ едно Пазарджишко село. Казахъ ми: „Г. министре! Искатъ ни 400.000 л. глоби, защото не сме си отбили натуралната пѣтна тегоба. Ние претендираме, че една частъ отъ тази сума сме си отработили, но за да не става партизанство, за да се види кой е работилъ и кой не, съгласни сме да ни позволите да си я отработимъ“. Яви се и друга делегация пакъ отъ Пазарджишко. Друга една делегация доведе, ако се не лъжа, народниятъ представител г. Иванъ Симеоновъ, а и народниятъ представител Стефанъ Цановъ доведе сѣщо такава делегация отъ Северна България. И тѣзи делегации ми казаха, че имъ се искатъ голѣми глоби и молятъ, ако може, Министерството да нареди да отбиятъ пѣтната си тегоба. Азъ възложихъ на народния представител г. Иванъ Велчевъ да проучи цѣлата тази работа. Оказа се, че държавата гони повинничаритѣ за 840 и нѣколко милиона лева — толкова иматъ да даватъ хората на държавата затуй, че не сѣ могли да си отбиятъ натуралната пѣтна тегоба. Всички делегации, които дойдоха при менъ, заявиха, че тѣ желаятъ да си я отбиятъ. Азъ написахъ това законче, Министерскитѣ съветъ го прие. Позволява се на повинничаритѣ да отбиятъ натуралната си пѣтна тегоба, като се почне отъ 1925 г. и като отработватъ всѣка година по две неотработени пѣтни тегоби. Наистина, не можехме ние да чакаме да направимъ общото измѣнение на закона за пѣтищата, та да вмѣкнемъ това измѣнение, което сега предлагаме. Това общо измѣнение се проучва, това проучване върви бавно, а ние искаме да направимъ нѣщо, което да отговаря на неотложнитѣ нужди. Тѣзи глоби се искатъ. На много мѣста тѣ сѣ предадени за събиране отъ бирницитѣ и министерството бѣ принудено да пише на окръжнитѣ инжениери, а тѣ — на данъчнитѣ началници да спратъ събирането имъ, защото се готви законопроектъ. Законопроектитѣ, които досега се разглеждаха, бѣха много бързи и тѣхното приемане окъсни разглеждането на настоящия законопроектъ.

Ето защо азъ моля г. г. народнитѣ представители да приематъ законопроекта тъй, както се внася отъ менъ, и да се изпрати въ комисията. Комисията може да направи нѣкои поправки въ него, обаче азъ дължа пакъ да подчертая, че министерството има предъ видъ едно измѣнение на закона за благоустройството и на този за пѣтищата. Напр., чувствува се нужда да се намалатъ годинитѣ на повинничаритѣ. Навремето, когато сѣ писали закона, сѣ турили 55-годишна възраст, защото хората сѣ били по-едри, по-здрави. Следъ войнитѣ, обаче, народътъ стана по-слабъ. На мене, напр., отъ 10 години насамъ ми викатъ „дѣдо“, а азъ съмъ сега на 55 години. (Веселостъ) Туй положение, може би, ще претърпи малко измѣнение, когато ще внесемъ новъ законъ. Обаче настоящиятъ законопроектъ за допълнение на чл. 39 отъ закона за пѣтищата е много належащъ, и азъ моля да го гласувате на

първо четене така, както ви е представенъ, а въ комисията ще се направятъ нужните поправки, за да се удовлетворятъ всички, които се засѣгатъ отъ закона. Вънъ отъ това, ще поправимъ българските пѣтища, по които се движатъ всички — и този, който кара биволи, и този, който кара магарета, защото пѣтищата иматъ значение за всички.

А. Неновъ (раб): Работа на безработните, г. министре!

Министъръ Г. Йордановъ: Хората, които се явиха, бѣха селяни, сиромаси хора, и казваха: „Помогнете ни да си отбиемъ трудовата повинность“. Тѣ не казваха: „Простете ни глобитъ“, а казваха, че желаятъ да отбиятъ трудовата си повинность въ натура. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за допълнение на чл. 39 отъ закона за пѣтищата, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ.

Понеже комисията не е готова съ докладъ по нѣкой изборъ, затуй тази точка нѣма да се разглежда.

Минаваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за закрила на земледѣлца-стопанинъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Моля да се пререди тази точка.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни да се пререди точка трета отъ дневния редъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

С. Мошановъ (д. сг): Че това е най-спешниятъ въпросъ!

П. Деневъ (р): Недейте прави демагогия! (Оживление)

Министъръ Д. Гичевъ: За успокоение на г. Стойчо Мошановъ мога да кажа, че законопроектътъ ще мине много навреме. Но понеже се работи за неговото разширяване, за да се направи по-ефикасенъ и по-результатно да постигне целитѣ, които преследва, затова става туй прережданъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Тогава оттеглете законопроекта!

А. Буковъ (з): Успокой се, Колю!

Министъръ Д. Гичевъ: И това го казва той (Сочи Н. Кемилевъ), който осемъ години бѣше толкова спокоенъ!

Н. Пждаревъ (д. сг): (Казва нѣщо)

Министъръ Д. Гичевъ: Г. Пждаревъ! Азъ съмъ доволенъ, че сте изгубили търпение и Вие, който осемъ години не го загубихте.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Минаваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание — разискване.

С. Мошановъ (д. сг): Това е най-спешниятъ въпросъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Тѣй като комисията вѣроятно ще преработи този проектъ, ще се изостави сега разглеждането на тази точка.

Които сѣ съгласни да се изостави сега разглеждането на тази точка, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — докладъ на прошетарната комисия.

Ще се докладва по списъкъ I пореденъ № 11.

Има думата докладчикътъ г. Димитъръ Богдановъ.

С. Мошановъ (д. сг): И всичко това става следъ единъ месецъ ваканция!

А. Кантарджиевъ (д): Отъ много работа вие ни докарахте до този халъ и сега имате сурата да приказвате! Не ви е срамъ!

Н. Кемилевъ (д. сг): Повече работѣхме отъ васъ.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Ще ви докладвамъ по списъкъ I пореденъ № 13.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Списъкъ I не ни е раздаденъ.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Раздаденъ е.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Г. председателю! Да ни дадатъ списъкъ I. Не ни е раздаденъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля. Списъкътъ е раздаденъ на всички г. г. народни представители.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не ни е раздаденъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Може Вие случайно да го нѣмате.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Постѣпила е молба отъ Михаилъ Желебовъ, отъ градъ София, съ която иска да му бжде опростена сумата 2500 л., остатъкъ отъ сумата, съ която е билъ начетенъ за контролни поправки, като бившъ чиновникъ въ Софийското желѣзнопѣтно влажище. Частъ отъ сумата, съ която е билъ начетенъ, е била събрана и е останалъ да дължи 2500 л., които не сѣ могли да бждатъ събрани отъ хазната поради това, че длъжницитѣ, получатели на пратки, сѣ сѣ неизвестно мѣстожителство.

Молбата е изпращана въ Министерството на желѣзницитѣ за мнение и е върната отъ тамъ съ съгласието на министерството, сумата 2500 л. да бжде опростена поради това, че чиновникътъ е билъ добросъвестенъ.

Прошетарната комисия, въ заседанието си отъ 26 ноември 1930 г., реши да се опрости сумата 2500 л. на Михаилъ Желебовъ.

Моля Народното събрание да одобри това решение на прошетарната комисия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Парламентарна практика е, когато прошетарната комисия прави докладъ въ смисълъ да се опростятъ известни суми, да присѣтствава и министърътъ на финанситѣ, защото се засѣгатъ интереситѣ на фиска. Така че и въ случая трѣбва да се иска съгласието и на г. министра на финанситѣ, а не само на министра на желѣзницитѣ.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Ще се докладватъ заявления, по които е получено съгласието на респективното министерство. Азъ зная каква е била практиката на миналото.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Има и съгласието на финансовия министъръ.

П. Стайновъ (д. сг): Да, но отъ миналия кабинетъ. Не може така. Трѣбва да има съгласието на сегашния министъръ на финанситѣ.

Р. Василевъ (д. сг): Що се касае до опрощаване на суми, които засѣгатъ фиска, обезателно трѣбва да присѣтствава министърътъ на финанситѣ, а той сега отсѣтства.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще се докладватъ само такива заявления, по които е получено съгласието на финансовия министъръ.

Р. Василевъ (д. сг): Въ случая има ли съгласието на министра на финанситѣ?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Да, има го.

П. Стайновъ (д. сг): Има съгласието на бившия министъръ на финанситѣ, но питайте вашия министъръ на финанситѣ сега дали е съгласенъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Това е мнение на министра на финанситѣ отъ миналата Камара.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Да, на министра на финанситѣ отъ миналата Камара, което не е твърде въ ваша полза.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Панайотъ Деневъ.

П. Деневъ (р): Г. г. народни представители! Въ днешното заседание за пръв път въ тази Камара се прави доклад на прошетарната комисия по заявления, които, ако не изключително, то поне въ повечето случаи засягат въпроси, имащи чисто паричен характер. Азъ бихъ молилъ и докладчика, който въ случая разгеле е и председател на прошетарната комисия, бихъ молилъ също правителството и народното представителство да усвоимъ една добра практика, която ще представлява гаранция, че наистина ние се произнасяме по прошенията съ огледъ на добре разбранитъ интереси на държавата и съ огледъ на задоволяване справедливитъ искания на молителитъ. Не бива ние да гласуваме нито единъ докладъ на прошетарната комисия, безъ той да бѣде направенъ възможно най-пълно. Първо, ще трѣбва да се съобщава на народното представителство точно въ какво се състои искането на молителя и съ какво се мотивира това искане; второ, ще трѣбва да ни се докладва отъ прошетарната комисия какво е мнението на респективния министъръ, до чийто ресорть се отнася молбата; и, най-после, ще трѣбва да ни се докладва мнението на министра на финанситъ, който днесъ носи отговорностъ за българскитъ финанси, по молбата, която е предметъ на докладъ. Чакъ следъ туй ние, имайки ясна представа и за същината на молбата, за гледището на респективния министъръ и за гледището на министра на финанситъ, ще можемъ да вземаме думата и по съвѣсть да кажемъ нашето мнение, респективно по съвѣсть да дадемъ нашия вотъ. Не бива да гласуваме следъ единъ повърхностенъ докладъ: „Иска се това и това“.

И затуй сега, ако е вѣрно, че ние по настоящия докладъ не сте взели мнението на г. министра на финанситъ, азъ правя конкретно предложение, молбата, която се докладва, или преписката, образувана по тая молба, да бѣде изпратена на г. министра на финанситъ, за да се иска неговото мнение — съгласенъ ли е той или не е съгласенъ да бѣде тя уважена, като се даде нуждната мотивировка за съгласието или несъгласието му, и следъ туй да се докладва тая преписка въ Народното събрание.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ само искамъ да попитамъ г. докладчика, кога е постѣпила молбата въ Народното събрание?

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Тя е стара молба.

Н. Пждаревъ (д. сг): Стара молба?!

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Да. Отъ прошетарната комисия на миналата Камара тя е била удовлетворена, обаче не е била докладвана въ пленума, и затуй сега се поставя на ново разглеждане въ пленума.

П. Деневъ (р): Мандатътъ на старата Камара се свърши — трѣбва наново да бѣде сезирано сегашното Народно събрание.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг) и **Н. Пждаревъ** (д. сг): Трѣбваше да има подадена нова молба.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Тази молба е стара. По реда си всички стари молби, неминали презъ пленума, макаръ и удовлетворени отъ прошетарната комисия на мина-

лата Камара, трѣбваше да бѣдатъ наново разгледани отъ сегашната прошетарна комисия.

Н. Пждаревъ (д. сг): Въ Народното събрание подавана ли е нова молба?

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Тя е стара молба.

П. Деневъ (р): Старата молба не може да бѣде разглеждана. Старото Народно събрание е свършило живота си. Г. председателю! Има единъ принципиаленъ въпросъ: не може да бѣде разглеждана молба, която не е адресирана до XXIII-то обикновено Народно събрание. Това е ноторно.

Н. Пждаревъ (д. сг): Това е вѣчна практика.

П. Деневъ (р): Всичко онова, което е било предметъ на разглеждане отъ миналото Народно събрание, не може да бѣде разглеждано сега.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тогава е носѣлъ отговорностъ единъ министъръ, а сега — другъ.

П. Деневъ (р): Това е елементаренъ парламентаренъ принципъ. Какъ може такава нѣщо!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля г. г. народни представители! Вънъ отъ това, че молбата е адресирана до XXII-то обикновено Народно събрание, но и не присѣствува сега тукъ г. министърътъ на финанситъ, който трѣбва да даде съгласието си за удовлетворение на молбата. Затуй, съгласно правилника, въ отсъствието на г. министра на финанситъ, понеже не е упълномощилъ съответенъ министъръ, който да го представлява тукъ при разглеждане на прошенията, ние не можемъ да ги разглеждаме.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг) и **Н. Пждаревъ** (д. сг): Това е право.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Затуй ще вдигнемъ заседанието за утре, съ следния дневенъ редъ:

1. Одобрение предложението за приемане на държавна служба унгарскитъ подданици Сабо Имре, Сабо Яношъ и други;
2. Първо четене на законопроекта за освобождаване гаранцитъ на данъчнитъ служители при Петричкото и Кошукавашкото данъчни управления и пр.;
3. Първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за селско-стопанското настаняване на бѣжанцитъ и пр.;
4. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитъ;
5. Първо четене на законопроекта за закрита на земе-дѣлца-стопанинъ;
6. Първо четене на предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание — разискване, и
7. Докладъ на прошетарната комисия.

Който г. г. народни представители сѣ съгласни съ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 18 ч. и 5 м.)

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретаръ: **ИВ. ВЕЛЧЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**